

Πανεπιστημιακή Επιχειρηματική Συνεργασία

ΠΕΣ

Sir Tim Wilson

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΒΡΕΤΑΝΙΚΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ

Patras IQ
Patras Innovation Quest

UBC

University
Business
Cooperation

Σάββατο 25 Απριλίου 2015
Πάτρα

Πανεπιστημιακή
Επιχειρηματική
Συνεργασία

ΠΕΣ

Από την συνομιλία – συνέντευξη του Sir Tim Wilson με τον πρόεδρο του BGS Βασίλη Ζώτο

Sir Tim Wilson: Είναι τιμή μου που με προσκαλέσατε να μιλήσω σήμερα για το πάθος μου, το πάθος μου για τη συνεργασία μεταξύ Πανεπιστημίων και Επιχειρήσεων για το καλό της οικονομίας μας και για το καλό της κοινωνίας μας. Δεν υπάρχει κάτι καινούριο όσον αφορά στα οφέλη της συνεργασίας μεταξύ Πανεπιστημίων και Επιχειρήσεων. Εάν μεταφερθούμε στο 1951 θα δούμε τον Frederick Terman, Κοσμήτορα Μηχανικής τότε στο Πανεπιστήμιο Stanford, ο οποίος έπεισε τις πανεπιστημιακές αρχές να επιτρέψουν στη Σχολή του να διαθέσει σε εταιρίες-τεχνολογικούς (spin-out) αρκετά εκτάρια για ανάπτυξη, που τώρα ονομάζεται Stanford Research Park, η κοιτίδα μερικών κορυφαίων βιομηχανιών στον παγκοσμιοποιημένο κόσμο στον οποίο ζούμε σήμερα.

Μέντορας μου για πολλά χρόνια υπήρξε ο εκλιπών Λόρδος Dearing, ο οποίος έχει πεθάνει – και ο οποίος είπε το 2002: «Όπως τα κάστρα αποτελούσαν την πηγή της δύναμης των μεσαιωνικών κωμοπόλεων και τα εργοστάσια παρείχαν ευημερία κατά τη βιομηχανική εποχή, έτσι και τα Πανεπιστήμια είναι η πηγή της δύναμης στην οικονομία της γνώσης του 21^{ου} αιώνα». Κανένας δεν μπορεί να το εκφράσει αυτό καλύτερα. Στις οικονομίες της γνώσης του 21^{ου} αιώνα, από πού αλλού θα αποκτήσουν οι πλουτοπαραγωγικές εταιρίες μας την ερευνητική ικανότητα, την καινοτομία, την επιχειρηματικότητα, τις υψηλής ποιότητας δεξιότητες εάν όχι από τα πανεπιστήμια; Δεν υπάρχει άλλη πηγή. Αυτό αποτελεί την εφοδιαστική αλυσίδα για την οικονομική ευημερία.

Εάν αυτή η θέση αποτελέσει τη βάση μας, τα συμπεράσματα είναι αναπόφευκτα καθώς η δύναμη οποιασδήποτε εφοδιαστικής αλυσίδας έγκειται στη συνεργασία. Μία εφοδιαστική αλυσίδα η οποία απλώς παραδίδει αποφοίτους και προσδοκά ότι η βιομηχανία θα τους χρησιμοποιήσει, είναι δυσλειτουργική. Υπάρχει ανάγκη για συνεχή ανατροφοδότηση, συνεχή συνεργασία μεταξύ Πανεπιστημίων και Επιχειρήσεων, για να διασφαλίσουμε ότι δεν κάνουμε λόγο απλώς για την αποτελεσματική μετατροπή της έρευνας σε οικονομική ανάπτυξη αλλά ότι συγχρόνως παρέχουμε τις κατάλληλες δεξιότητες στις επιχειρήσεις του μέλλοντος.

Και ας μην υποκριθούμε ότι αυτό δεν αποτελεί ένα παγκόσμιο πρόβλημα, γιατί οι διεθνείς επιχειρήσεις, οι μεγάλοι εργοδότες, οι μεγάλες εταιρίες που επηρεάζουν την οικονομία, μπορούν να πάνε οπουδήποτε στον κόσμο, μπορούν να εγκατασταθούν οπουδήποτε. Πού επιλέγουν όμως να εγκατασταθούν; Επιλέγουν να έχουν τις δραστηριότητες Έρευνας και Ανάπτυξης και την έδρα τους, σε σημεία όπου υπάρχουν ισχυρά ταλέντα διάνοησης. Για ποιόν άλλον λόγο υπάρχει το Silicon Valley, μία από τις εστίες των παγκόσμιων επενδύσεων; Για ποιόν άλλον λόγο στη χώρα μου υπάρχουν περιοχές όπως το Κάιμπριτζ και η Οξφόρδη, που αποτελούν πλέον ένα μαγνήτη για την εγκατάσταση μεγάλων εταιριών υψηλού επιπέδου; Αποτελούν πόλους έλξης λόγω της ισχυρής διάνοησης σε αυτές τις πόλεις και κωμοπόλεις. Ας μην ξεγελιόμαστε λοιπόν. Η μελλοντική οικονομική ευημερία βασίζεται σε υψηλού επιπέδου διάνοια, έρευνα, ανάπτυξη, δυνατότητα, επιχειρηματικότητα, καινοτομία – τις δεξιότητες του ανθρώπινου κεφαλαίου.

Όταν μου ζητήθηκε να κάνω αυτή την επισκόπηση, μου ζητήθηκε να κάνω προτάσεις για τον τρόπο με τον οποίο μπορούμε να κάνουμε τη Μ. Βρετανία τον καλύτερο τόπο στον κόσμο όσον αφορά στη συνεργασία μεταξύ Πανεπιστημίων και Επιχειρήσεων. Μία πολύ ξεκάθαρη δήλωση, μία πολύ ξεκάθαρη φιλοδοξία. Γιατί αυτό αποτελεί το κλειδί για τη μελλοντική οικονομική επιτυχία, αυτό είναι το κλειδί για τη δημιουργία θέσεων εργασίας, αυτό είναι το κλειδί για την επίτευξη ενός οικονομικά ακμάζοντος έθνους στο μέλλον.

Ασχολήθηκα με αυτή την επισκόπηση 9 μήνες και συνεργάστηκα με αρκετές εκατοντάδες ανθρώπους που εργάζονται σε αυτόν τον τομέα. Αλλά το σημείο εκκίνησής μου ήταν η επισκόπηση κάποιου άλλου, καθώς το 2003, πριν από έντεκα χρόνια, ένας στενός μου φίλος, ο Sir Richard Lambert, είχε εκπονήσει μία επισκόπηση για τη Μ. Βρετανία, το '2003 Lambert Review' η οποία αποτελεί μία επισκόπηση-ορόσημο. Ένα από τα συμπεράσματα αυτής της επισκόπησης ήταν ότι δεν υπήρχε αρκετή συνεργασία μεταξύ Πανεπιστημίων και Επιχειρήσεων. Η Μ. Βρετανία δεν εκμεταλλευόταν αυτή τη δυνατότητα, αυτό το δυναμικό των Πανεπιστημίων της να υποστηρίξουν τις βασικές επιχειρήσεις της. Ήταν μία αναφορά-ορόσημο. Σόκαρε πολλούς ανθρώπους. Αλλά τι έχει συμβεί στα δέκα χρόνια που έχουν μεσολαβήσει; Σε αυτά τα 10 χρόνια έχουμε δει πολλά Πανεπιστήμια και Επιχειρήσεις να συνεργάζονται, για το κοινό τους όφελος. Για κοινά οφέλη όσον αφορά στην έρευνα, για κοινά οφέλη όσον αφορά στο να βοηθήσουν τους απόφοιτους να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί στην αγορά εργασίας, να συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη και να συνεισφέρουν στις εταιρίες τους, για κοινά οφέλη όσον αφορά στις εσωτερικές επενδύσεις με τη δημιουργία περισσότερων θέσεων εργασίας, όχι απαραίτητα θέσεων εργασίας για αποφοίτους Πανεπιστημίου, αλλά γενικότερα περισσότερων θέσεων εργασίας. Αυτά τα 10 χρόνια υπήρξαν καθοριστικά για την οικονομική ανάπτυξη της Μ. Βρετανίας και τώρα, το 2014, βλέπουμε τους καρπούς αυτής της επένδυσης.

Η αναφορά μου είχε να κάνει με το τι ήταν αποτελεσματικό και τι όχι, τον τρόπο με τον οποίο μπορούμε να επεκταθούμε περισσότερο, τον τρόπο με τον οποίο μπορούμε να εμβαθύνουμε τη συνεργασία μεταξύ των Πανεπιστημίων μας και των βασικών μας επιχειρήσεων. Υπάρχουν πάρα πολλοί τρόποι για να το κάνουμε αυτό, είτε μέσω αξιοποίησης της έρευνας είτε μέσω αξιοποίησης της έρευνας στην αγορά. Κάποιοι πιστεύουν ότι αυτό αποτελεί ένα γραμμικό μοντέλο, όπως το αποκαλούμε. Κάνεις έρευνα και την εκμεταλλεύεσαι. Αυτό δεν είναι αλήθεια! Στην πραγματικότητα δεν είναι έτσι. Πολλές από τις μεγαλύτερες εταιρίες μας τώρα πια συνεργάζονται με αρκετά διαφορετικά Πανεπιστήμια έχοντας τις ερευνητικές τους εγκαταστάσεις εντός των πανεπιστημιακών χώρων, εκπονώντας από κοινού έρευνα, ανάπτυξη προϊόντων, για το κοινό τους όφελος.

Ποιος είναι καλύτερος τρόπος προσέλκυσης εταιριών στα Πανεπιστήμια μας από την προσφορά αυτών των εγκαταστάσεων; Πολλές άλλες εταιρίες συνεργάζονται τώρα με Πανεπιστήμια για την ανάπτυξη δεξιοτήτων, βοηθώντας τα Πανεπιστήμια στο σχεδιασμό προγραμμάτων, κάποιες φορές προσφέροντας διδασκαλία σε αυτά τα προγράμματα, πολύ συχνά προσφέροντας θέσεις πρακτικής άσκησης στο πλαίσιο αυτών των προγραμμάτων. Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται ότι οι απόφοιτοι διαθέτουν τις κατάλληλες δεξιότητες για τη μελλοντική τους εργασία. Πολλές εταιρίες ασχολούνται τώρα με αυτό και υπάρχει αύξηση κάθε χρόνο. Γιατί πλέον τα Πανεπιστήμια και οι επιχειρήσεις δεν αποτελούν δύο ξεχωριστές οντότητες. Τώρα έχουμε αυτή την αλληλοεπικάλυψη, αυτή τη σημαντική αλληλοεπικάλυψη που προέρχεται από το γεγονός ότι και τα δύο μέρη κατανοούν ότι πρέπει να διασφαλίσουν πως με τη συνεργασία μπορούμε να αναπτύξουμε την οικονομία μας, μπορούμε να ενδυναμώσουμε την κοινωνία μας. Και ελπίζουμε ότι όταν πραγματοποιηθεί η επόμενη ανασκόπηση σε δέκα χρόνια, το συμπέρασμα θα είναι ότι η Μ. Βρετανία θα είναι ο καλύτερος τόπος για τη συνεργασία μεταξύ Πανεπιστημίων και Επιχειρήσεων.

Είμαι από φύση αισιόδοξος. Έχουμε δει τεράστιες αλλαγές στη χώρα μας τα τελευταία 10 χρόνια. Ελπίζω, λοιπόν, ότι σε 10 χρόνια θα κοιτάμε πίσω και θα λέμε ότι τώρα έχουμε ένα πραγματικά ολοκληρωμένο οικονομικό σύστημα Πανεπιστημίων-Επιχειρήσεων.

Ελπίζω αυτή να ήταν μία καλή εισαγωγή, Βασίλη. Είναι χαρά μου να απαντήσω σε ερωτήσεις που θα ήθελες να μου θέσεις.

Βασίλης Ζώτος: Ευχαριστώ, Tim. Ήταν όχι απλά μια καλή εισαγωγή, πιστεύω ότι ήταν μία εξαιρετική εισαγωγή. Πολύ συνοπτικά και γρήγορα έθεσες όλα τα σημεία, τα οποία πιστεύω θα ήθελε να ακούσει το κοινό μας. Υπάρχουν πολλά σημεία στην αναφορά σου και πολλά σημεία σε αυτά που είπες για τα οποία θα ήθελα να σας ρωτήσω αλλά θα μας έπαιρνε κάποιες ώρες ή ίσως και περισσότερο. Οπότε θα επικεντρωθώ μόνο σε μερικές ερωτήσεις, 2 ή 3, το πολύ 3 ερωτήσεις και κατ' αρχήν θα ήθελα να ξεκινήσω από τα οφέλη: τι θα έπρεπε να προσδοκά ότι θα κερδίσει η εθνική οικονομία και η κοινωνία γενικότερα από τη συνεργασία μεταξύ Πανεπιστημίων και Επιχειρήσεων βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα;

Sir Tim Wilson: Πολλά θα εξαρτιόνταν από τη μορφή της συνεργασίας που θα εφαρμοζόταν. Το πρώτο πράγμα το οποίο πιστεύω ότι θα πρέπει να προσδοκά κανείς από αυτή τη συνεργασία είναι η βελτίωση των δεξιοτήτων των αποφοίτων. Η ενδυνάμωση των αποφοίτων ούτως ώστε να έχουν τις κατάλληλες δεξιότητες για να εργασθούν σε εταιρίες και να ανταποκριθούν στις ανάγκες τους, η βελτίωση της απασχολησιμότητας των αποφοίτων στο πλαίσιο των επιχειρήσεων στις οποίες εργάζονται. Ας δούμε τι συνέβη σε πάρα πολλά Πανεπιστήμια στη χώρα μου και σε άλλες χώρες.

Και άλλοι είναι καλοί σε αυτόν τον τομέα, όπως οι Γερμανοί, οι Αμερικάνοι, οι Αυστραλοί, καθώς επίσης και στη Σιγκαπούρη, χώρες όπου πιστεύουν ότι οι εταιρίες και οι επιχειρήσεις – το εμπόριο σε μία οικονομία της γνώσης – έχουν πραγματική ανάγκη για δεξιότητες υψηλού επιπέδου. Γνωρίζουν ποιες είναι οι δεξιότητες υψηλού επιπέδου που θέλουν. Γνωρίζουν που χρειάζεται να φθάσουν. Και με τη συνεργασία μπορούμε να διασφαλίσουμε ότι οι απόφοιτοί μας διαθέτουν εκείνες τις δεξιότητες που χρειάζονται για να βοηθήσουν αυτές τις εταιρίες. Πιστεύω ότι αυτό μπορεί να επιτευχθεί σχετικά βραχυπρόθεσμα σε 3, 4, 5 χρόνια μπορεί κάποιος να το πετύχει.

Μακροπρόθεσμα, πιστεύω ότι θα έχουμε πανεπιστημιακούς χώρους τόσο στενά συνδεδεμένους με τις επιχειρήσεις που πλέον θα έχουμε μετακινηθεί από μία κατάσταση όπου οι εταιρίες πιθανώς να γίνονται αποδεκτές σε έναν πανεπιστημιακό χώρο σε μία κατάσταση όπου αυτό είναι το προσδοκώμενο. Σε μία κατάσταση με επιστημονικά πάρκα στα Πανεπιστήμια, με επιχειρηματικά πάρκα στα Πανεπιστήμια. Όχι απλώς κέντρα επώασης μικρών εταιριών τεχνοβλαστών (spin-out) αλλά με μεγάλες εταιρίες που θα έλθουν στους πανεπιστημιακούς χώρους και θα μοιράζονται χώρους, εγκαταστάσεις και τα οφέλη αυτής της διανοητικής ισχύος.

Οπότε βραχυπρόθεσμα πιστεύω ότι μπορεί κάποιος να δει βελτίωση των δεξιοτήτων, βοηθώντας τους απόφοιτους να αποκτήσουν τις κατάλληλες δεξιότητες στον παγκόσμιο ανταγωνισμό, γιατί περί αυτού πρόκειται. Τα ταλέντα μετακινούνται και οι απόφοιτοι χρειάζεται να έχουν τις δεξιότητες εκείνες που θα βελτιώσουν την απασχολησιμότητά τους στην παγκόσμια οικονομία στην οποία ζούμε.

Μακροπρόθεσμα πιστεύω ότι θα δούμε διαφορετικά είδη επενδυτικών μοντέλων καθώς όλο και περισσότερες εταιρίες θα συνεργάζονται στενά με Πανεπιστήμια και θα αναπτύσσονται μέσα σε αυτά, καθώς επίσης και Πανεπιστήμια που θα αναπτύξουν τις δικές τους εταιρίες τεχνοβλαστούς. Αυτό που θα πρέπει να επιδιώξετε να επιτύχετε είναι η κατάρριψη αυτού του συνόρου.

Βασίλης Ζώτος: Tim, μας έδωσες πολύ κουράγιο και αυτό που μου έκανε μεγαλύτερη εντύπωση είναι ότι εάν κάνουμε την αρχή που προτείνεις θα δούμε κάποιο αποτέλεσμα τα επόμενα 2 με 3, το πολύ 4 χρόνια, κάτι το οποίο θα αποτελέσει ένα εφελκυστικό για τη συνέχεια ούτως ώστε τα επόμενα 10-15 χρόνια να γινόμαστε όλο και πιο ισχυροί στη συνεργασία η οποία αποτελεί – και αυτό είναι σημαντικό – επείγουσα ανάγκη. Απλώς να προσθέσω μία γρήγορη ερώτηση: γιατί κάποιιο ακαδημαϊκοί υποστηρίζουν τη συνεργασία μεταξύ Πανεπιστημίων και Επιχειρήσεων, ενώ κάποιιο άλλοι – και πιθανότατα αρκετοί στη χώρα μου – είναι ουδέτεροι ή ενάντιοι σε αυτό;

Sir Tim Wilson: Ναι, πρέπει να παραδεχθώ ότι αυτή είναι μία συχνή ερώτηση. Και μιλάω ως τέως Αντιπρύτανης. Πιστεύω ότι υπάρχουν κάποια σημεία τα οποία πρέπει να αναφέρουμε εδώ. Κάποιοι ακαδημαϊκοί βρίσκουν απaráδεκτη τη συνεργασία με τις επιχειρήσεις από ιδεολογικής άποψης, από πολιτικής άποψης. Και σε αυτό το πλαίσιο θεωρούν αδιανόητο να συνεργασθούν με μία εταιρία. Έως ένα σημείο μπορώ αυτό να το κατανοήσω και να το σεβαστώ. Μερικές φορές τους λέω ότι ίσως θα πρέπει να συνειδητοποιήσουν ποιος πληρώνει το μισθό τους γιατί οι φορολογούμενοι πληρώνουν το μισθό τους και οι εταιρίες πληρώνουν φόρους που καλύπτουν τους μισθούς τους. Αλλά σέβομαι την ιδεολογία αυτών των ανθρώπων.

Από την εμπειρία μου πιστεύω ότι το σημαντικότερο σημείο όταν είσαι ακαδημαϊκός για πολλά χρόνια, είναι να κινείσαι σε μία ζώνη άνεσης, να σχετίζεσαι με συναδέλφους σου, να σχετίζεσαι με σύγχρονους σου ακαδημαϊκούς και να μπορείς να μιλάς με άνεση σε ανθρώπους με το ίδιο υπόβαθρο με εσένα. Είναι πολύ σημαντικό οι ακαδημαϊκοί να βρουν το κουράγιο να αρχίσουν να συνομιλούν με ανθρώπους εκτός του Πανεπιστημίου, να συνομιλούν με εργοδότες, να συνομιλούν με εταιρίες. Και τελικά αυτό δεν είναι και τόσο δύσκολο. Είναι εξ ορισμού πολύ ευφυείς και διανοητικά ισχυροί άνθρωποι. Όταν λοιπόν ζητήσεις από σύγχρονους ακαδημαϊκούς, ιδιαίτερα τους νεότερους, ιδιαίτερα τους νεότερους, να αρχίσουν να συνεργάζονται με επιχειρήσεις, αυτό γίνεται συνήθεια. Γίνεται παράδοση. Γίνεται κουλτούρα.

Και μπορώ να αναφέρω πάρα πολλά παραδείγματα. Ίσως το καλύτερο που χρησιμοποιώ είναι το εξής. Πριν από πέντε χρόνια με έξι χρόνια, μιλούσα με μία ομάδα φιλοσόφων, ακαδημαϊκών φιλοσόφων. Πολύ καλοί φιλόσοφοι, με πολλές δημοσιεύσεις. Προσπαθούσα να τους προκαλέσω και τους έλεγα ότι μπορείτε να συνεργασθείτε με επιχειρήσεις και θα ήθελα να σας δω να το κάνετε. Και δεν δεχόμουν άρνηση. Ύστερα από τρεις μήνες με επισκέφθηκαν οι ίδιοι και είχαν ένα συμβόλαιο με μία μεγάλη πετρελαϊκή εταιρία για διαλέξεις σχετικά με την ηθική των ερευνών για πετρέλαιο.

Βασίλης Ζώτος: Εξαιρετικό! Πολύ καλό!

Sir Tim Wilson: Αυτό μπορεί να γίνει. Χρειάζεται απλώς οι άνθρωποι να έχουν το κουράγιο να το κάνουν.

Βασίλης Ζώτος: Πολύ καλό, εξαιρετικό. Οπότε δεν πρόκειται μόνο για τεχνικούς καθηγητές ή δεν μιλάμε μόνο για Έρευνα και Τεχνολογία, ακόμη και τομείς όπως η φιλοσοφία, η αρχαιολογία μπορούν να συμμετέχουν σε αυτό...

Sir Tim Wilson: Φυσικά!

Βασίλης Ζώτος: Να προχωρήσουμε στην τρίτη ερώτηση. Ποιοι είναι οι βασικοί παράγοντες που βοηθούν στην αλλαγή του τρόπου σκέψης και στη μετάβαση από το παλαιό μοντέλο σε μία αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ Πανεπιστημίων και Επιχειρήσεων;

Sir Tim Wilson: Αυτή είναι μία πολύ καλή ερώτηση. Με έχει προβληματίσει πολλές φορές αυτή η μετάβαση από μία κατάσταση όπου το Πανεπιστημιακό σύστημα και το επιχειρηματικό σύστημα είναι ξεχωριστά σε ένα συνδυασμό τους. Το έχω σκεφθεί πολλές φορές. Πιστεύω ότι υπάρχουν δύο βασικά στοιχεία. Το ένα είναι η αναγνώριση της ανάγκης να συμβεί αυτό εκ μέρους των κυβερνητικών φορέων, καθώς συχνά ανακαλύπτεις ότι – όχι μόνο στη δική μου κυβέρνηση αλλά και σε άλλες κυβερνήσεις – το Υπουργείο για τις επιχειρήσεις είναι ξεχωριστό από το Υπουργείο για την εκπαίδευση και ότι δεν υπάρχει καμία επικοινωνία μεταξύ τους. Στη χώρα μου πλέον το Υπουργείο για τις επιχειρήσεις συνδέεται, είναι το ίδιο με το Υπουργείο για την εκπαίδευση. Κάτι πολύ αξιόλογο. Και είναι πολύ σημαντικό να επιτευχθεί αυτή η σχέση γιατί όταν υπάρχουν διαμάχες μεταξύ υπουργείων αυτό επηρεάζει αρνητικά την κυβέρνηση.

Αλλά το σημαντικότερο στοιχείο, είναι η ηγεσία των Πανεπιστημίων. Θα πρέπει οι ιθύνοντες των Πανεπιστημίων να πούν “αυτό μας ενδιαφέρει, συνεργαζόμαστε με επιχειρήσεις”, και όχι απλά να το πούν – θα πρέπει να το ζούνε, να το αποδεικνύουν έμπρακτα, να αναπνέουν με αυτό και να δίνουν το παράδειγμα. Μπορούν να ορίσουν ένα νέο σύστημα επιβράβευσης που δεν θα βασίζεται αποκλειστικά στις δημοσιεύσεις. Οι δημοσιεύσεις είναι σημαντικές αλλά επίσης θα πρέπει να βασίζεται στη χρήση της έρευνας από επιχειρήσεις, στον τρόπο με τον οποίο βοηθούν την ανάπτυξη δεξιοτήτων των σπουδαστών για να εργασθούν σε επιχειρήσεις. Οπότε έχει να κάνει με την αναγνώριση του προσωπικού, πιθανώς μέσω καθηγεσιών, όχι απαραίτητα μέσω της έρευνας αυτής καθ' εαυτής αλλά μέσω της αλληλεπίδρασης με επιχειρήσεις. Όταν αρχίσει κάποιος να λέει ότι αυτή είναι η κατεύθυνση του Πανεπιστημίου μας και εάν θέλεις να επιτύχεις στο Πανεπιστήμιο μας, θα πρέπει να το κάνεις αυτό, τότε αυτό είναι ηγεσία. Μερικές φορές χρειάζεται κουράγιο αλλά εάν ένας Αντιπρύτανης δεν διαθέτει κουράγιο, τότε έχει διαλέξει λάθος επάγγελμα.

Βασίλης Ζώτος: Tim, σε ευχαριστώ πολύ. Νομίζω ότι ξεπεράσαμε το χρόνο μας. Σε ευχαριστώ πολύ. Και είμαι σίγουρος ότι την επόμενη φορά θα έχουμε μία δια ζώσης παρουσίαση εδώ στην Αθήνα.

Sir Tim Wilson: Θα το ήθελα πολύ. Σε ευχαριστώ πολύ.

